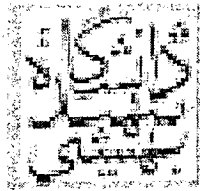

صلى الله عليه وسلم

١٤٩٢

به نام خدا
استاد سرکار محترم

و کب اندام لازم

۱۳۸۶/۸/۲۷

دانشکده مدیریت و حسابداری

برای اخذ درجه کارشناسی ارشد

بررسی آثار الحاق به سازمان جهانی تجارت بر بخش
خدمات مالی - بانکداری بخش خصوصی ایران

استاد راهنما:

دکتر غلامحسین خورشیدی

استاد مشاور:

دکتر منیژه قره چه

تهیه و تنظیم:

روح اله اوریسی

دانشجوی کارشناسی ارشد

مدیریت بازرگانی - بازاریابی

دانشگاه شهید بهشتی

۱۳۸۶ / ۸ / ۲۷

زمستان ۸۵

۱۰۴۹۳۱

فهرست مطالب

فصل اول : کلیات تحقیق

۳	تعریف موضوع
۴	هدف و علت انتخاب موضوع
۴	پیشینه تحقیق
۵	فرضیات
۵	استفاده کنندگان از تحقیق
۵	قلمروی تحقیق
۶	روش تحقیق
۶	محدودیت های تحقیق
۷	تعریف واژگان

فصل دوم : مبانی نظری تحقیق

بخش اول : کلیات :

۱۰	پیدایش گات
۱۰	هشت دور مذاکرات تجاری
۱۳	دوردوچه
۱۸	تأسیس سازمان جهانی تجارت
۱۸	تفاوت های سازمان جهانی تجارت با گات
	قواعد زیر بنایی سازمان جهانی تجارت
۲۰	شرط دولت کامله الوداد
۲۱	شرط رفتار ملی
۲۱	تثبیت تعرفه
۲۱	حمایت از صنایع داخلی از طریق تعرفه
	اهداف ، وظایف و تشکیلات سازمان جهانی تجارت
۲۲	اهداف سازمان جهانی تجارت
۲۲	وظایف سازمان جهانی تجارت
	تشکیلات سازمان جهانی تجارت
۲۳	ساختار تشکیلاتی

۲۴	دبیرخانه و بودجه
۲۴	نحوه تصمیم گیری
۲۵	شیوه عضویت
۲۶	عضویت ناظر در سازمان جهانی تجارت
۲۷	ساز و کاربررسی سیاست تجاری
۲۷	اسناد حقوقی اصلی سازمان جهانی تجارت
	ده فایده سازمان تجارت جهانی
۲۹	۱- این سیستم به حفظ و ارتقاء صلح کمک میکند.
۳۰	۲- مناقشات و اختلافات به طریقه ای سودمند مشکل گشائی میشوند.
۳۱	۳- رعایت قوانین، زندگی را برای همه آسانتر می سازد.
۳۲	۴- تجارت آزادتر، هزینه های زندگی را کم میکند.
۳۴	۵- حق انتخاب کالاها بیشتر شده و کیفیتها بالاتر می رود.
۳۵	۶- تجارت، درآمدها را افزایش می دهد.
۳۵	۷- تجارت، رشد اقتصادی را افزایش می دهد.
۳۷	۸- قوانین و ضوابط پایه ای، زندگی را آسانتر می کنند.
۳۸	۹- دولت ها در برابر اعمال نفوذهای شخصی و گروهی محافظت می شوند.
۳۹	۱۰- این سیستم دولتهای شایسته و خوب را ارج می دهد و تشویق میکند.
	بخش دوم : GATS
۴۲	مقدمه
۴۳	ماهیت خدمات
۴۳	تجارت بین المللی خدمات
	موافقتنامه عمومی تجارت خدمات
۴۵	زمینه های پیدایش موافقتنامه
۴۷	هدف و ساختار موافقتنامه
۴۸	حوزه شمول موافقتنامه
۴۸	انواع خدمات مشمول موافقتنامه
	تعهدات و نظامات موافقتنامه
۴۹	تعهد رفتار دولت کامله الوداد (MFN)

۵۰	شفافیت مقررات و تأسیس واحدهای پاسخگو
۵۱	تأیید متقابل صلاحیت های مورد نیاز برای عرضه خدمات
۵۲	افزایش مشارکت کشورهای در حال توسعه در تجارت خدمات
۵۳	تعهد عدم ایجاد محدودیت در پرداخت ها و انتقالات بابت مبادلات بین المللی
۵۴	تعهدات خاص و آزادسازی تدریجی
۵۶	تعهدات دسترسی به بازار
۵۶	تعهدات رفتار ملی
۵۷	ماهیت و محتوای تعهدات آزادسازی
۵۷	تعهدات افقی
۵۹	تعهدات بخشی (ویژه)
۶۰	میزان آمادگی کشور
	بخش سوم : بانکداری
۶۴	مقدمه
	تاریخچه بانکداری و تحولات بانکداری در جهان
۶۵	بانکداری در دوره قدیم
۶۶	بانکداری در قرون وسطی (از قرن پنجم تا پانزدهم میلادی)
۶۶	بانکداری در دوره جدید (از قرن پانزدهم به بعد)
۶۷	تشکیل بانک مرکزی
	بانکداری در ایران
۶۷	از پیدایش بانکداری تا انقلاب اسلامی در ایران
۶۹	بانکداری پس از انقلاب اسلامی ۱۳۵۷
۷۱	بانکداری اسلامی در ایران
	بانکداری خصوصی در ایران و جهان
۷۳	تحولات بانکداری خصوصی بعد از جنگ جهانی دوم
۷۵	بانکداری خصوصی در ایران

فصل سوم : روش تحقیق

۹۲	مقدمه
۹۳	مرحله اول : پرسش آغازین
۹۳	مرحله دوم : مطالعات اکتشافی
۹۳	مرحله سوم : طرح نظری مسأله تحقیق
۹۳	مرحله چهارم : ساختن مدل تحلیلی
۹۴	مرحله پنجم : مشاهده
۹۴	ساختن ابزارهای مشاهده
۹۴	آزمون ابزار مشاهده
۹۴	گردآوری داده ها

فصل چهارم : تحلیل داده ها و آزمون فرضیه ها

۹۸	مقدمه
۹۹	تجزیه و تحلیل گزاره های تحقیق
۱۲۰	مقایسه گویه ها و شاخص ها
۱۲۱	استنباط فرضیه های تحقیق

فصل پنجم : خلاصه ، تحلیل یافته ها و نتیجه گیری

۱۵۱ منبع شناسی

پیوست ها :

۱۵۵	پیوست یکم : بررسی آثار و تبعات عضویت ایران در سازمان جهانی تجارت برینخش خدمات مالی و بانکی - بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
۱۶۰	پیوست دوم : پرسشنامه تحقیق
	پیوست سوم : لوح فشرده حاوی اطلاعات مربوط به تحقیق

فهرست جداول

- جدول ۱-۳-۳: جذب سپرده دربانک های خصوصی ۷۶
- جدول ۲-۳-۳: سهم بانکهای خصوصی در تجهیز منابع سیستم بانکی کشور ۷۶
- جدول ۳-۳-۳: تسهیلات اعطایی بانک های خصوصی کشور ۷۷
- جدول ۴-۳-۳: درصد سهم بخش خصوصی در اعطای تسهیلات سیستم بانکی کشور ۷۷
- جدول ۵-۳-۳: حجم اعتبارات اسنادی گشایش یافته توسط بانک های خصوصی ۷۷
- جدول ۱-۴: جدول توزیع فراوانی گزاره اول ۹۹
- جدول ۲-۴: جدول توزیع فراوانی گزاره دوم ۱۰۰
- جدول ۳-۴: جدول توزیع فراوانی گزاره سوم ۱۰۱
- جدول ۴-۴: جدول توزیع فراوانی گزاره چهارم ۱۰۲
- جدول ۵-۴: جدول توزیع فراوانی گزاره پنجم ۱۰۳
- جدول ۶-۴: جدول توزیع فراوانی گزاره ششم ۱۰۴
- جدول ۷-۴: جدول توزیع فراوانی گزاره هفتم ۱۰۵
- جدول ۸-۴: جدول توزیع فراوانی گزاره هشتم ۱۰۶
- جدول ۹-۴: جدول توزیع فراوانی گزاره نهم ۱۰۷
- جدول ۱۰-۴: جدول توزیع فراوانی گزاره دهم ۱۰۸
- جدول ۱۱-۴: جدول توزیع فراوانی گزاره یازدهم ۱۰۹
- جدول ۱۲-۴: جدول توزیع فراوانی گزاره دوازدهم ۱۱۰
- جدول ۱۳-۴: جدول توزیع فراوانی گزاره سیزدهم ۱۱۱
- جدول ۱۴-۴: جدول توزیع فراوانی گزاره چهاردهم ۱۱۲
- جدول ۱۵-۴: جدول توزیع فراوانی گزاره پانزدهم ۱۱۳
- جدول ۱۶-۴: جدول توزیع فراوانی گزاره شانزدهم ۱۱۴
- جدول ۱۷-۴: جدول توزیع فراوانی گزاره هفدهم ۱۱۵
- جدول ۱۸-۴: جدول توزیع فراوانی گزاره هجدهم ۱۱۶
- جدول ۱۹-۴: جدول توزیع فراوانی گزاره نوزدهم ۱۱۷
- جدول ۲۰-۴: جدول توزیع فراوانی گزاره بیستم ۱۱۸

۱۱۹	جدول ۲۱-۴: جدول آماره‌های توصیفی گزاره‌ها
۱۲۰	جدول ۲۲-۴: میانگین نمرات برای هر یک از شاخصها
۱۲۳	جدول ۲۳-۴: جدول آزمون نسبت مربوط به فرضیه اصلی
۱۲۶	جدول ۲۴-۴: جدول آزمون نسبت مربوط به فرضیه فرعی اول
۱۲۹	جدول ۲۵-۴: جدول آزمون نسبت مربوط به فرضیه فرعی دوم
۱۳۲	جدول ۲۶-۴: جدول آزمون نسبت مربوط به فرضیه فرعی سوم
۱۳۵	جدول ۲۷-۴: جدول آزمون نسبت مربوط به فرضیه فرعی چهارم
۱۳۸	جدول ۲۸-۴: جدول آزمون نسبت مربوط به فرضیه فرعی پنجم
۱۴۲	جدول ۱-۵. عضویت کشورهای جهان در سازمان جهانی تجارت

فهرست نمودارها

- نمودار ۱-۳: مدل هفت مرحله ای روش تحقیق غلمی ۹۲
- نمودار ۲-۳: نمودار اثربخشی عوامل بر بازار خدمات بانکداری در صورت الحاق ایران به WTO ۹۳
- نمودار ۱-۴: نمودار توزیع درصد فراوانی گزاره اول ۹۹
- نمودار ۲-۴: نمودار توزیع درصد فراوانی گزاره دوم ۱۰۰
- نمودار ۳-۴: نمودار توزیع درصد فراوانی گزاره سوم ۱۰۱
- نمودار ۴-۴: نمودار توزیع درصد فراوانی گزاره چهارم ۱۰۲
- نمودار ۵-۴: نمودار توزیع درصد فراوانی گزاره پنجم ۱۰۳
- نمودار ۶-۴: نمودار توزیع درصد فراوانی گزاره ششم ۱۰۴
- نمودار ۷-۴: نمودار توزیع درصد فراوانی گزاره هفتم ۱۰۵
- نمودار ۸-۴: نمودار توزیع درصد فراوانی گزاره هشتم ۱۰۶
- نمودار ۹-۴: نمودار توزیع درصد فراوانی گزاره نهم ۱۰۷
- نمودار ۱۰-۴: نمودار توزیع درصد فراوانی گزاره دهم ۱۰۸
- نمودار ۱۱-۴: نمودار توزیع درصد فراوانی گزاره یازدهم ۱۰۹
- نمودار ۱۲-۴: نمودار توزیع درصد فراوانی گزاره دوازدهم ۱۱۰
- نمودار ۱۳-۴: نمودار توزیع درصد فراوانی گزاره سیزدهم ۱۱۱
- نمودار ۱۴-۴: نمودار توزیع درصد فراوانی گزاره چهاردهم ۱۱۲
- نمودار ۱۵-۴: نمودار توزیع درصد فراوانی گزاره پانزدهم ۱۱۳
- نمودار ۱۶-۴: نمودار توزیع درصد فراوانی گزاره شانزدهم ۱۱۴
- نمودار ۱۷-۴: نمودار توزیع درصد فراوانی گزاره هفدهم ۱۱۵
- نمودار ۱۸-۴: نمودار توزیع درصد فراوانی گزاره هجدهم ۱۱۶
- نمودار ۱۹-۴: نمودار توزیع درصد فراوانی گزاره نوزدهم ۱۱۷
- نمودار ۲۰-۴: نمودار توزیع درصد فراوانی گزاره بیستم ۱۱۸

- ۱۲۲ نمودار ۴-۲۱. نمودار درصد افرادی که ورود ایران به WTO را برنظام بانکداری موثر دانسته‌اند
- ۱۲۵ نمودار ۴-۲۲. نمودار درصد افرادی که ورود ایران به WTO را موجب ارتقاء کیفیت ارائه خدمات به مشتریان دانسته‌اند.
- ۱۲۸ نمودار ۴-۲۳. نمودار درصد افرادی که ورود ایران به سازمان WTO را موجب بهبود سازه کار تجهیز و تخصیص منابع بانکی دانسته‌اند
- ۱۳۱ نمودار ۴-۲۴. نمودار درصد افرادی که ورود ایران به سازمان WTO را موجب گسترش سهم بازار خصوصی در بازار خدمات بانکی می‌شود.
- ۱۳۴ نمودار ۴-۲۴. نمودار درصد افرادی که ورود ایران به سازمان WTO را موجب آثار جانبی معنی‌دار بویژه از نظر توسعه بازار سایر خدمات مالی دانسته‌اند.
- ۱۳۷ نمودار ۴-۲۶. نمودار درصد افرادی که ورود ایران به سازمان WTO را جهانی موجب رونق بازاریابی خدمات بانکی دانسته‌اند.

فصل اول :

کلیات تحقیق

تعریف موضوع :

در عصر حاضر بدلیل پیشرفت سریع علمی بالاخص در عرصه تکنولوژی ارتباطات و اطلاعات، مرزهای ملی کمرنگ شده است. از مهم ترین ویژگی های مقطع کنونی، وجود نهاد های بین المللی در زمینه همکاری های اقتصادی نظیر WTO (سازمان جهانی تجارت) است که به عنوان متعاقب GATT و برای تسهیل هرچه بیشتر مبادلات کالاها و خدمات تشکیل شده است. تجارت خدمات از دهه ۱۹۸۰ تاکنون بالاترین رشد را در تجارت جهانی به خود اختصاص داده است و در دهه ۱۹۹۰ همپای رشد تجارت کالاها سالانه بطور متوسط ۶ درصد رشد داشته است. براین اساس آزادسازی و اصلاح مقررات در بازارهای خدماتی به عنوان بخش مهمی از سیاست های تجاری کشورهای پیشرفته در دهه ۱۹۹۰ در دستور کار اجلاس WTO قرار گرفت و منجر به پیدایش موافقت نامه عمومی تجارت خدمات (GATS) گردید. خدمات مالی در GATS به سه حوزه خدمات بیمه و مرتبط با آن، خدمات بانکی و سایر خدمات مالی تقسیم می شود که خدمات بانکی تمام خدمات سنتی را دربر می گیرد. براساس دوضمیمه GATS اقدامات بانک مرکزی و مقامات پولی، تامین اجتماعی و تضمین های دولتی برای منابع مالی بخش عمومی و همچنین اقداماتی که در حوزه حاکمیتی دولت می باشد مانند سیاست های ارزی و فعالیت های نهادهای عمومی که از منابع مالی دولت استفاده می کنند از حوزه موافقتنامه مذکور مستثنی شده اند. لذا در این تحقیق تلاش می شود از سوئی موافقت نامه های مهم و مرتبط با موضوع در WTO و الزامات آن ها در خصوص خدمات مالی (حوزه بانکداری) مورد بررسی قرار گیرند و اثرات احتمالی آن بر نظام بانکداری خصوصی ایران بررسی شود.

هدف و علت انتخاب موضوع :

اهداف اصلی تحقیق « بررسی الزامات الحاق ایران به سازمان جهانی تجارت در بخش خدمات مالی (حوزه بانکداری) » و « شناسائی آثار این پذیرش برنظام بانکداری خصوصی ایران » است. ازسویی آغازفعالیت بانک های خصوصی و صدور مجوز تأسیس بانک های خارجی درمناطق آزاد تجاری و کاهش پنجاه درصدی تسهیلات تکلیفی بانک ها طبق قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی کشور ازجمله نشانه های حرکتی عظیم و نوین درنظام بانکداری ایران است. ازدیگرسوآغاز مذاکرات پیوستن ایران به سازمان جهانی تجارت شاید مهم ترین رخداد اقتصادی کشورمان درسال ۸۴ است. لذا به نظر می رسد بررسی الزامات پیش روی نظام بانکداری درصورت پذیرش عضویت کشورمان درآن سازمان و موافقت نامه های مرتبط باآن درراستای آماده شدن برای روبرویی باین چالش واستفاده ارفرصت هایی که به وجود خواهد آمد و البته تحمل کمترین ضرر حائز اهمیت خواهد بود. شایان ذکر است که به جز تازگی و به روز بودن موضوع، نکته دیگری که این سوژه را حائز اهمیت و قابل پیگیری می کند، اهمیت بخش بانکداری درنظام اقتصادی کشورهاست.

پیشینه تحقیق :

درچند سال گذشته - به ویژه از تیرماه ۱۳۷۵ به بعد که درخواست رسمی عضویت ایران تسلیم دبیرخانه سازمان شده - موضوع پیوستن ایران به سازمان جهانی تجارت و فواید آن و زیانهای ناشی از آن ازدیدگاه بخش های مختلف اقتصادی بررسی شده است. این بررسی ها ازیک سو ازطرف محافل دانشگاهی و علمی و در قالب پایان نامه های دانشجویی یا سایر تحقیقات و ازسوی دیگر ازطرف بخشهای مربوط اقتصاد انجام شده است. علاوه براین فعالیت های خوبی ازسوی دفتر نمایندگی جمهوری اسلامی ایران در سازمان جهانی تجارت صورت گرفته است. همچنین برگزاری سمینارها و انتشار مقالات زیادی در ابعاد مختلف الحاق و مراحل آن مؤید اهمیت آن است. نکته ای که حائز اهمیت است این است که، تقریباً همه این بررسی ها از نگاه تولید و تجارت انواع کالاها در بخش کشاورزی و صنعت انجام شده است و توجه عمومی به بخش کالا و GATT معطوف بوده است و در مراکز علمی یا زیر بخش های مربوط، مورد قابل توجهی از این بررسی ها که ازدیدگاه تولید و تجارت انواع خدمات در بخش خدمات - به ویژه خدمات مالی - یافت نشد. البته درهمین زمینه موضوعی تحقیقی در بانک مرکزی انجام شده است که متأسفانه علیرغم تمامی تلاش ها، تنها

چکیده آن به دستم رسید که به عنوان پیوست یک آمده است. همچنین به لحاظ جایگاه ویژه نظام بانکداری در همه کشورها، پیرامون موضوع مورد بحث تحقیقات زیادی در سایر کشورها انجام شده که خلاصه برخی از آنها در بخش سوم از فصل دوم تحت عنوان تجربه برخی کشورها آمده است. عموماً مطالب استفاده شده در بخش های اول و دوم فصل دوم - مبانی نظری تحقیق - از مطالب سایت سازمان جهانی تجارت^۱ گرفته شده است که این وابستگی ناشی از عدم کفایت یا غیرقابل اتکابودن منابع دیگر در موضوعات مختلف مطرح شده در ذیل عنوان این فصل میباشد.

فرضیات :

فرضیه اصلی : ورود ایران به سازمان جهانی تجارت بر نظام بانکداری کشور اثر مثبت دارد .

فرضیات فرعی :

۱. ورود ایران به سازمان جهانی تجارت موجب ارتقای کیفیت ارائه خدمات بانکی به مشتریان می شود .

۲. ورود ایران به سازمان جهانی تجارت موجب بهبود سازوکار تجهیز و تخصیص منابع بانکی می شود .

۳. ورود ایران به سازمان جهانی تجارت موجب گسترش سهم بازار بخش خصوصی در بازار خدمات بانکی می شود .

۴. ورود ایران به سازمان جهانی تجارت دارای آثار جانبی معنی دار به ویژه از نظر توسعه بازار سایر خدمات مالی است .

۵. ورود ایران به سازمان جهانی تجارت موجب گسترش و رونق بازاریابی خدمات بانکی می شود .

استفاده کنندگان از تحقیق :

این تحقیق با توجه به اهداف در نظر گرفته شده ، می تواند برای برنامه ریزان نظام بانکی و سیاست گزاران اصلی این سازمان ها قابل استفاده باشد .

قلمرو تحقیق :

• قلمرو زمانی : اطلاعات لازم و مورد نیاز تحقیق و نیز حوزه های بررسی و نتیجه

گیری های این تحقیق در برگیرنده ی زمان حال و وضع موجود است .

• **قلمرو مکانی:** سطح بررسی، کلان کشوراست و بررسی آثار محدود به مرزهای ملی کشوراست.

• **قلمرو موضوعی:** باوجود ابعاد متفاوت و متنوع حقوقی، سیاسی، فرهنگی، زیست محیطی، اجتماعی و ... موضوع، دربررسی اثرات، حوزه اقتصادی و بازرگانی مورد نظر میباشد.

روش تحقیق:

روش تحقیق مورد استفاده، توصیفی _ کتابخانه ای است. توصیفی از آن جهت که یافته های تحقیق به همان صورت که جمع آوری می شوند، توصیف می شوند. ازآنجاکه قسمتی از اطلاعات مورد نیاز از طریق اسناد و مدارک موجود و البته مصاحبه با کارشناسان امر و صاحب نظران به دست می آید، روش کتابخانه ای نیز مورد استفاده قرار خواهد گرفت.

محدودیت های تحقیق:

هرکار تحقیقی در هر سطحی که باشد محدودیت ها و مشکلات خاص خود را دارد که محقق با مرتفع کردن قسمتی از آن که درتوان اوست تلاشی درجهت بهبود و کاراتر نمودن نتایج تحقیقات انجام می دهد. این تحقیق نیز ازاین قاعده مستثنی نبوده که مختصراً به برخی از آنها اشاره می شود:

۱. مهمترین تنگنای بوجدآمده دراین زمینه را شاید بتوان در چگونگی و زمان صرف شده برای مرحله توزیع و جمع آوری پرسشنامه ها جستجو کرد. بدلیل اینکه قسمتی ازجامعه هدف درنظر گرفته شده از مدیران و کارشناسان برجسته امور مالی و بانکی کشور بودندو آنها مشغله کاری زیادی دارند، این مرحله درعین کوچک بودن به سختی و صرف زمان بیشتر از حد معمول گذشت.

۲. کمبود منابع فارسی قابل دسترس و نیز کارهای تحقیقی دراین زمینه و البته آمارها و شاخص های به روز و کارآمد مسأله دیگری است که حائز اهمیت است. زیرا متون و تحقیقات انجام شده بیشتر حول محور GATT که مربوط به کالاهاست بود و کارهایی که درزمینه GATS انجام شده نیز هیچ کدام مربوط به بانکداری یا خدمات مالی ایران به طور اخص نبود (تاراهنمایی باشد برای پیشرفت سریع کار). لذا منابع فارسی استفاده شده بیشتر از میان سایتهای اینترنتی و نوشته ها و اخبار جرایدوروزنامه ای انتخاب شده است. گرچه پیوند دادن

همه اینها نیز خود کاری دشوار می نمود. آمارها و اطلاعات استفاده شده به دلیل فقدان نظام آماری روزآمد بخصوص در نظام مالی ایران که باید از فیلترهای مختلفی برای اعلام رسمی بگذرند نیز یکی از مشکلات فراروی بود.

تعریف واژگان :

Financial service : خدمات مالی به دوحوزه بزرگ تقسیم میشود : یکی خدمات بیمه و مرتبط با آن و دوم بانک و سایر خدمات مالی. خدمات بیمه شامل بخش های بیمه زندگی و غیرزندگی ، بیمه های اتکایی و واسطه گری بیمه می گردد و خدمات بانکی تمام خدمات سستی بانک را دربرمی گیرد . سایر خدمات مالی شامل مبادلات ارزی و اوراق بهادار و انواع خدمات مالی مرتبط میگردد^۲.

WTO : مخفف واژه های **World Trade Organization** و با معادل فارسی سازمان جهانی تجارت بکار می رود و تنهانهاد بین المللی است که با قوانین تجارت بین کشورها سروکار دارد ، که با هدف تسهیل هرچه بیشتر مبادلات کالاها و خدمات تشکیل شده است^۳.

GATT : مخفف کلمات **General Agreement in Trade and Tariffs** می باشد که یک موافقتنامه بین المللی است با همان اهداف سازمان جهانی تجارت که بر مبادلات بین المللی کالاها نظارت می کند . این موافقتنامه پایه اصلی تشکیل **WTO** است^۴.

GATS : مخفف کلمات **General Agreement in Trade Services** است که یک موافقتنامه بین المللی است در چارچوب **WTO** و ناظر بر مبادلات بین المللی خدمات میباشد^۵.

هدف اصلی این موافقت نامه که از ژانویه سال ۱۹۹۵ به اجرا گذاشته شد بهبود شرایط تجارت سرمایه گذاری و آزادسازی تدریجی تجارت خدمات می باشد . موافقت نامه عمومی تجارت خدمات مرکب از سه بخش زیر می باشد :

۱- قواعد و الزامات اصلی

۲- پیوستها

۳- جداول تعهدات خاص

بر مبنای این موافقت نامه خدمات به ۱۲ بخش و ۱۵۵ زیر بخش تقسیم شده اند که از مهمترین آنها می توان خدمات مالی شامل (بانک و بیمه)، مخابرات، حمل و نقل، ساختمان ، گردشگری، خدمات بازرگانی و خدمات حرفه ای را نام برد^۶.

یادداشت :

۱- WWW.WTO .ORG

۲- مجموعه مقالات همایش راهبرد توسعه اقتصادی جمهوری اسلامی ایران و عضویت در سازمان جهانی تجارت (فرصتها و چالشها) - موسسه مطالعات و پژوهشهای بازرگانی و دفتر نمایندگی تام الاختیار تجاری جمهوری اسلامی ایران - انتشارات موسسه مطالعات و پژوهشهای بازرگانی - تهران - ۱۳۸۴ - ص ۲۶۲

۳- http://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/whatis_e.htm

۴- http://www.irtr.gov.ir/Pages/WTO_goods.asp

۵- http://www.irtr.gov.ir/Pages/WTO_GATS.asp

فصل دوم:

مبانی نظری تحقیق

بخش اول: کلیات

بخش دوم: GATS

بخش سوم: بانکداری

مقدمه :

در این فصل موضوع چگونگی شکل گیری GATT، و تشکیل WTO را به عنوان بخش اول، و در دو بخش بعد به موضوع GATS و بانکداری در ایران و جهان پرداخته خواهد شد.

زمینه های تشکیل سازمان جهانی تجارت :

پیدایش گات (GATT):

در ۳۰ اکتبر ۱۹۴۷ موافقتنامه عمومی تعرفه و تجارت موسوم به GATT^۱ به امضای بیست و سه کشور _ یازده کشور توسعه یافته و دوازده کشور در حال توسعه^۲ _ در مقر سازمان ملل متحد در ژنور رسید.

این کشورها، اعضای یک کمیته مقدماتی بودند که توسط شورای اقتصادی و اجتماعی ملل متحد به منظور تدوین پیش نویس منشور تجارت جهانی و تأسیس «سازمان تجارت بین الملل (ITO)» در سال ۱۹۴۶ تشکیل شده بود. قرار بود که این سازمان در کنار بانک جهانی و صندوق بین المللی پول رکن سوم نظام تازه تأسیس اقتصاد بین الملل پس از جنگ جهانی دوم موسوم به نظام « برتن وودز » را تشکیل دهد. اعضای کمیته مقدماتی به موازات تدوین منشور تجارت جهانی تصمیم گرفتند که در مورد مبادله امتیازات تعرفه ای میان خود نیز اقدام کنند. از آوریل تا اکتبر ۱۹۴۷، شرکت کنندگان بابرگزاری ۱۲۳ جلسه مذاکرات، بیست جدول مربوط به کاهش و تثبیت تعرفه هاراکه جزء لاینفک GATT هستند، نهایی کردند. این جداول که نتیجه اولین دور مذاکرات تعرفه ای گات می باشند، دربرگیرنده ۴۵۰۰۰ امتیاز تعرفه ای به ارزش ۱۰ میلیارد دلار بودند. پس از تدوین منشور تجارت جهانی، نمایندگان ۵۶ کشور جهان در هاوانا پایتخت کوبا جهت بررسی، تعدیل و

نهایتاً تصویب این منشور گردهم آمدند. نهایتاً پس از مذاکرات طولانی و مشکل، ۵۳ هیأت نمایندگی متن نهایی منشور هاوانا را در مارس ۱۹۴۸ تصویب کردند. منشور هاوانا پیمان جمعی بود که علاوه بر موضوع مبادلات بازرگانی، مسائلی چون توسعه اقتصادی، اشتغال کامل، بازرگانی دولتی و فعالیت کارتل ها را نیز در برمی گرفت. علاوه بر این، یکی از محورهای عمده این منشور تأسیس یک سازمان تجارت بین المللی جهت انتظام بخشیدن به تجارت جهانی بود. اما از ۵۳ دولتی که منشور را امضا کرده بودند، تنها دو کشور استرالیا و لیبری توانستند آن را از تصویب مجلس خود بگذرانند و منشور هاوانا عملاً راه به جایی نبرد. اما گات که به عنوان یک قرارداد موقتی در فصل چهارم منشور هاوانا منظور شده بود به عنوان تنها سند بین المللی ناظر بر تجارت جهانی و تنها یادگار این کوشش ها به موجودیت خود ادامه داد و از اول ژانویه ۱۹۴۸ به طور رسمی به مورد اجرا درآمد.

هشت دور مذاکره تجاری:

اولین نشست « طرف های متعاقد »^۱ از فوریه تا مارس ۱۹۴۸ در هاوانا برگزار شد و دبیرخانه کمپنیزون موقت سازمان تجارت بین الملل که به عنوان دبیرخانه موقت گات فعالیت می کرد، از نیویورک به ژنومنتقل گردید. طرف های متعاقد نیز، ادامه اولین نشست خود را از اوت تا سپتامبر ۱۹۴۸ در ژنو برگزار کردند.

مهمترین فعالیت گات طی نیم قرن اخیر، برگزاری دوره های مذاکرات تجاری به منظور کاهش تعرفه ها و دیگر موانع تجاری بوده است که اولین دور در سال ۱۹۴۷ در شهر ژنو بود که بدان اشاره گردید. دومین دور مذاکرات تجاری گات بین آوریل تا اوت ۱۹۴۹ در شهر آنسی^۲ فرانسه برگزار شد که طی آن طرف های متعاقد ۵۰۰۰ امتیاز تعرفه ای بین یکدیگر مبادله کردند. در این دور مذاکرات، ۱۰ کشور به گات ملحق شدند.

سومین دور مذاکرات از سپتامبر ۱۹۵۰ تا آوریل ۱۹۵۱ در شهر تورکوای^۳ انگلستان برگزار شد که طی آن طرف های متعاقد ۸۷۰۰ امتیاز تعرفه ای مبادله کردند و سطح متوسط تعرفه ها به حدود ۲۵ درصد کمتر از سطح سال ۱۹۴۸ رسید. در این مذاکرات ۴ کشور دیگر به گات ملحق شدند. از تحولات مهم مذاکرات تورکوای اعلام دولت آمریکا مبنی بر عدم تسلیم مجدد لایحه منشور سازمان تجارت بین الملل به کنگره این کشور بود که بدین ترتیب تشکیل چنین سازمانی عملاً منتفی گردید.

چهارمین دور مذاکرات تجاری در سال ۱۹۵۶ و در شهر ژنو برگزار شد و ارزش امتیازات تعرفه ای مبادله شده به حدود ۲/۵ میلیارد دلار بالغ گردید. در این سال دوره های آموزش سیاست تجاری گات برای مقامات کشورهای در حال توسعه آغاز گردیدند که همچنان نیز ادامه دارند.

تأسیس جامعه اقتصادی اروپا در سال ۱۹۵۷، مذاکرات تعرفه ای گسترده ای را در قالب ماده ۲۴ موافقتنامه عمومی تعرفه و تجارت ایجاب می کرد که زمینه شروع دور بعدی مذاکرات تجاری